

Árpás Rózsa

II.

Kereslek "kékmadár" párom

A boldogító "igen" lehetőségéről

VÁLOGATOTT KÖLTEMÉNYEK, ESSZÉK, NOVELLA

ISBN 978-963-06-9673-9

Budapest, 2010.

TARTALOM

BEMUTATÁS: Árpás Rózsa kortárs költőnő

I. Illúzió a szerelem

A pártalálás, a boldogító "igen" lehetőségéről - ESSZÉ

Fut a kerék

Perlekedés

Üzenet

Hitmérleg

Kirakatszerelem

Kereslek "kékmadár" párom

A genetika és a költőzséniség - ESSZÉ

II. Óvó intelem

Ne ess csapdába!

Örök téma

Mini hézag

Szex a divat

Gondolatgyomlálás

A "SZINGLISÉG" és ami e kifejezés mögött van! - ESSZÉ

III. Lopakodó árnyak

Ilyen a világ

Panelkentaurok - Budapest

Világkép

Lidérces jövőkép

Választás előtti ígéret, szép szó

Levél unokáimnak

Okosabban kell élnünk 2007-től!

Beszélgetés eszmei gyermekeimmel

Kettős öröm, lelkifurdalás nélkül - NOVELLA

IV. Hálás köszönetem a MEGMENTŐIMNEK!

A hamvadó parázs és az emlék melenget! Dr. JÁNOSSY TIBOR Főo. úrnak

A sebészorvos, Dr. VÁMOSI-NAGY ISTVÁN Főorvos úrnak

Köszönet Dr. BIRÓ ZSOLT Ph. D. egyetemi docens profil-vezető Főorvos úrnak

Tiszteletteljes köszönetem Dr. GRANDTNER GÁBOR, Házi orvos, Főorvos úrnak

V. A lélek él

Buzdítás emlékezésre

Éltet a testvéri szeretet

Köszönetnyilvánításom a MEK Dolgozóinak!

Tisztelt ISMERETLEN, ISMERŐS OLVASÓ!

Árpás Rózsa kortárs költőnő, 2009.

1924-ben, Bukarestben született, Budapesten él, demográfus, okl. esztéta, filozófus, költő. Főhivatali munkahelyén a válások országos szakembere, aranygyűrűvel jutalmazott törzsgárda tag, évtizedekig helyi laptudósító, ill. szerkesztőbizottsági tag, a Bp.-i TIT díszoklevéllel elismert tudományos előadója volt. Irodalmi érdeklődésével 13 éves életkorában kitűnt, karácsonyi színdarabot írt, rendezett, szerepelt a Szülők, a Tantestület örömére.

Édesapja építőipari szakmunkás, a szakmájának művésze. Trianon után a gazdasági világválság évei, a nincstelenség, a nyomor iskoláit kijáraták az emberi méltóságában megtiport kisember tömeggel, a becsületrend kitüntetéslen névtelenjeivel, akik közé Szülei is tartoztak. Az Ő helytállásuk példája olyan - Húgával együtt számukra -, mint viharos, éji tengeren a hajósnak a világítótoronyja. Életformájuk meghatározta mindkettőjük élet és világszemléletét. Családjának, önmagának osztályhelyezete, életküzdemeik, ars poetica-ját nemzetközi méretűvé érlelte.

Költeményeiben lélekkiáltásként feltárja a társadalmi és egyéni igazságosságért folytatott örök küzdelmet. A szellemi arisztokráciának gondolatébresztő, nemes cselekvést sugalló költője. Biztatásaival reményt sugároz, a tiszta eszmék, a mind magasabb szintű ember szellemi értékek befogadására ösztönzi az olvasót. Vallja: az elmúlt korszak emlékei, tanulságai segítenek megérteni a jelent, és felkészítenek a holnapra! Élet-, családfenntartási gondokkal küzdve nem maradt ideje az irodalom aktív művelésére, csak a negyvenes életéveiben kezdte papírra vetni főként társadalmi ihletettségű, a múlt és a jelen valóságát generációkon átrepítő szárnyalással tükröztető, jelképekben is gazdagon kifejező költeményeit, verses elbeszéléseit, esszéit, ill. szociológiai írásait, novelláját.

Megjelent: ALTERRA Svájci-Magyar Kiadó Bp. 1997-2006-ig évenként megjelent Antológiáiban; URÁNUSZ Kiadó Bp. KLÁRIS c. éves Antológiáiban és azonos nevű, Irodalmi-Kulturális folyóirataiban 1998- napjainkig; CSERHÁT MŰVÉSZ KÖR Bp. DÉLIBÁB 2003. Lexikon-antológiában; A Fővárosi Szent Imre Kórház Lakossági Fórum Nyílt Nap alkalmával a

Testvérhúg felolvasta: "Áldáskérés a tudásra, a jóságra!" c. írását, amely köszönet a népességünk egészségéért fáradozóknak, megjelent a Kórház Hírforrás c. lapjában, 2008. szeptember-október hó. Ugyanez megjelent Bp. XII., Szent János Kórház honlapján: <http://ilcoklub.uw.hu/Kepek/arpas.JPG>

A Magyar Írószövetség Tagjainak, ill. az ALTERRA Kiadó Lektorainak véleménye az alkotásairól: "... költeményeiben realizisztikusan, magas fokon kiművelt lírai eszközökkel árnyalja az emberi érzelmeket és a psziché rezdüléseit. Az ábrázolt tartalmakon túl kiviláglik egyéni, sajátos élet- és világlátása, a hétköznapijaink kisebb problémáira éppúgy fogékony, mint az egyetemes gondokra. Munkái továbbgondolásra, elmélyedésre ösztönzik a befogadót."

Írásainak eszmei lektora húga, Árpás Gizella Szilvia Dr. V. D.-né, oec. dipl. okl. közgazda, rendszerszervező.

I. ILLÚZIÓ A SZERELEM

A pártalálás, a boldogító "igen" lehetőségéről

A szerelmi boldogság elérése az ember leghőbb, örök vágya. Megtalálni a másik nembeliek közül azt az egyet, aki által úgy érzi, teljesebbé lesz, kinek tekintetéből az összetartozás örökkévalósága ragyog, eljövendő gyermekükben megörökíthetik önmagukat.

Ahhoz, hogy az álmodott boldogságot a szerelemre érett fiatal fiú és leány megtalálhassa, számtalan körülmény szerencsés találkozása kellett minden időben. Olyan egyszerűnek tűnik kimondani, a két fiatal csak egymásra nézett, a bekötött szemű Ámor nyila véletlenül őket találta el, és ennyi az egész, a szerelem minden akadályt legyőz! Az, hogy két szerelmes miért lett éppen abba a személybe szerelmes és nem másba, a környezet számára sokszor érthetetlen. Főként a szülők, rokonok gyakran nem értik, miért kellett a fiúknak, lányuknak éppen abba szerelmesednie akit választott, hiszen van nála szebb, jobb, gazdagabb stb.

Schopenhauer véleménye a szerelemről

A természet e nagy titkát a nőgyűlölő hírében állt Schopenhauer Arthur (1788-1860) német filozófus közelítette meg, a mai tudomány sem talált az általa leírtaknál meggyőzőbb magyarázatot.

Megállapítása szerint a fajfenntartó ösztön kényszeríti az egyént célja elérésére. Ahogyan az állatvilágban meghatározó a domináns egyedek párosodása, úgy az ember is ösztönösen azokat a tökéletességeket keresi a másik neműek között, amely külső, belső adottságok úgy érzi, belőle hiányoznak. Pl. ha alacsony termetű a nő, magas férfiba szeret és fordítva, szőke a

barnába stb. Az a szédületes elragadtatás amelyet a férfi az ő szemében szép nő iránt érez, a vele való egyesülés ígéri számára a legfőbb jót, miközben azt hiszi a saját élvezetéért fárad, hoz áldozatot. Tudat alatt a születendő utódban önmagát kívánja tökéletesebben megörökíteni. A szerelmes fiatal pár természetes vágya, hogy gyermekük szép, egészséges, hibátlan termetű, okos legyen.

A nők általában a férfiakban a szívbeli tulajdonságokat, a jellemzilárdságot, az erőt, bátorságot keresik, mert ezek az apától öröklődnek. A férfiakra a női szépség, a szülni képes, egészséges, arányos alkat hat leginkább, és amit az emberiség történetében először Schopenhauer ismert el: a gyermek jó eszű értelmi képessége - meggyőződése szerint - az anyától öröklődik.

A természet e csodálatos fajfenntartó "törekvéséről" az ifjú szerelmespár rendszerint mit sem tud, a kizárólagos birtoklás örömének a vágya számukra a legfőbb hajtóerő, amelynek megvalósulása és tartóssága sok-sok egyéb tényező függvénye. "Az ösztönös ábránd gyakran minden más tekintetben a legellentétebb párokat hozza össze... A szerelmi házasság többnyire rosszul végződik..., a hatalmas, hősies és szakadatlan törtetés után nem jutott részére más élvezet, mint amit minden nemi kielégülés nyújt: várakozása ellenére nem boldogabb, mint azelőtt. Észreveszi, hogy a faj akarata megcsalta őt."

Lehet, Schopenhauer önmagát vigasztalta a fenti megállapítással, "savanyú lehetett a szőlő", a nők körében sikertelen, boldogtalan maradt, és mint általában ilyen esetekben, ez játszott közre sajnálatos nőgyűlöletében is. A természet "törekvéseiről" írott megállapításai időtávtatban igazolódtak, azonban kizárólagos férfiszemlélettel vizsgálta a témát. Figyelmén kívül hagyta a nők mindenkor kényszerhelyzetét a házasságok létrejöttében, amelyeket a társadalmak teremtettek sokoldalúan, egymásra hatóan, ok-okozati felismerés és elhárítási törekvés nélkül.

A házasság intézményéről, és akik ebből kimaradtak

A házasság intézményének megalkotása felismert szükségszerűség volt a társadalmakban. Célja a családalapítás, az utódok létrehozása és felnevelése, a társadalom létének folyamatos fenntartására és átörökítésére irányuló egyházak által szervezett, szentesített közmegegyezés, amely a férfit kötelezte a feleség eltartására, szigorúan holtomiglan-holtodiglan tartóan, és a gyermekeik szükségleteinek előteremtésére, önmagukat eltartani képes korukig.

A házasságok felbonthatóságáért az egyházakkal évszázadokon át tartott a küzdelem. Nagy Frigyes porosz király (ur. 1740-86) volt az első, aki 1752-ben lehetőséget adott a házastársaknak, hogy visszanyerjék szabadságukat. Franciaországnak 1792-ig kellett várni, amíg a törvényhozás megengedte a házasság polgári felbontását. Hazánkban a kötelező polgári házasság bevezetése 1868-tól folytatott hosszú huzavona után 1894-ben lett törvény amely egyúttal elismerte a házasság elvi felbonthatóságát is, mint "végső eszközt".

A házassági kötelék a férfi és a nő számára minden más kipróbált, ill. gyakorolt kapcsolatnál biztonságosabbnak bizonyult. Mindazok érezhetik így, akik kölcsönös érzelmek és belső értékek figyelembevételével választhattak házastársat, tisztességgel, köztiszteltben élők végig az életüket, elutasítva minden családi kapcsolatot romboló külső hatást. A II. világháborút

követő tömeges férfihiány világszerte mind nagyobb ütemben feloldott minden korábbi, egyént, családot védelmező erkölcsi tilalmat. A váltogató partnerkapcsolat, a szexuális élvezethabzsolás mindkét nemet a rövid távú "mának" élésére szoktatja, gondolatisága járványként terjed csakúgy, mint ezt az életvitelt követő egészségrontó állapotok, és láncolatban az egyént károsító sokféle tények. A népesség romló tendenciájú demográfiai mutatói mindezekre évről évre felhívják az illetékesek figyelmét.

A házasságot szellemes mondás madárkalitkához hasonlította (M. E. Montaigne, 1533-92, francia humanista író, filozófus), amelybe a kint levő madarak be-, a bent levők kirepülni vágnak. A "beprepülési" vágyat az indokolta, hogy a törvényesített kapcsolat megbecsült státust, vagyon nélkül is tekintélyt, védelmet jelentett a házaselekeknek és gyermekeiknek. Már Euripidész (i. e. 480-406, az egyik legnagyobb athéni drámaíró) megállapította: "... a nő, hogyha nincs mellette férj is, mindenütt háttérbe jut!" Akik nem mentek férjhez, ill. nem házasodtak meg, azokat a történelem folyamán a mindenkori környezetük csúfolta, gúnyolta, számtalan nemzeti népszokás napjainkig örökíti ezeket. Különösen a nők voltak az élcelődés céltáblái.

Az idős vénlány, Dorottya, Csokonai Vitéz Mihály vígposzában (1789) kinevettetett személy. "Legénykoromban, szülővárosomban Balmazújvárosban - mesélte Veres Péter író, politikus (1897-1970) - ha egy lány nem ment férjhez húszéves koráig, furcsán nézegették: valami "hibádzik" nála!

Arra azonban aligha gondoltak akik helyzetismeret, beleérzési igyekezet nélkül meg-, ill. leszólták a pártában maradt hajadonokat, hogy vajon volt-e a rendszerint szűk körű környezetükben olyan független fiatalember, akihez férjhez mehettek volna a "Dorottyák"? Üres pénztárcából lehet-e kivenni pénzt?

A férfiak esetében is előfordult, hogy életük fiatalkori szakaszában ahol éppen éltek, távoli kistelepülésen, hadba vonulásukkor, táborozásuk idején stb., nem volt a közelükben fiatal nő, akivel megismerkedhettek volna. Következésképpen a nőkkel szemben elgyávultak, zárkóztak, elbizonytalanodottak lettek "kikosarazásuk" vagy külsődleges "szépséghibájuk" miatt is. Minden időben előfordult, hogy negatív élményeik hatására nőellenessé, átmenetileg vagy véglegesen homoszexuálissá váltak. A történelemből nagy nevekről tudunk, volt közöttük császár (pl. Hadrianus, ur. 117-138, szép kegyence Antinous), több görög és római filozófus, tudós, művész, pap stb., napjainkban valamennyi társadalmi rétegben előfordulnak, vállalva "másságukat". Időnként fellángoltak, ill. felcsapódnak ma is a nőgyűlölet szikrái, feltételezhetően a nőktől elszenvedett sikertelenség, férfiatlan neveltetésük stb. miatt.

Női homoszexualitásról a világirodalomból ismert görög költőnő, Szapphó (i. e. 600 körül, Lesbosz) említhető, akinek lírájában a korabeli társadalomban korlátozott életvitelre kényszerült nő sorsának a fájdalma, tragikuma rejtőzhet; Aphroditéhez, más nevű nőkhöz írt szerelmes vágyakozását szinte biológiai pontossággal részletezi. (Világirodalmi Kisenciklopédia, 1976)

Magyarországon a szemérmessé és önmegtartóztatóvá nevelt keresztény erkölcsiségű századokból nem maradt fenn erre vonatkozó írásbeliség. Napjainkban az erkölcsi normák

felbomlásának hatására terjed a leszbikusság is - főként a tömegkommunikáció által, a prostitúció variációjaként üzleti érdekből -, figyelmen kívül hagyva az egyén a nemzetek érdekét szerte a világon! A fent írt mindkét nembeliek életvitele sajnos, hozzájárul népességünk fogyatkozásához, emiatt is volt e megnyilvánulás ellen az évszázados tiltás.

A természet "gondoskodása" a pártalálásról,
és mit tesz érte a társadalom?

Ahhoz, hogy két különnemű fiatal egymásra találjon és életre szólóan vállalkozzanak arra, hogy jóban-rosszban kitartanak egymás mellett szerelemben, szeretetben, és együtt neveljék fel szerelmük gyümölcsét, a jövő generációt, sokféle kölcsönös, jogos elvárásnak kellett és kell megfelelniük egymásnak, környezetüknek, a társadalomnak. Mindezek elsődleges feltétele, hogy lélekszám szerint létezzen, éljen a "másik fél", ezután következik, hogy megkeressék egymást.

A természet "bölcse" gondoskodik, arról, hogy megszülessen minden kislány párja. Magyarországon a korábbi századokban az egyházi anyakönyvekből, 1894-től a kötelezően vezetett polgári anyakönyvekből évenként nyomon követhető a kislány- és a fiúcsecsemő-születés. A statisztikusok évről évre kiszámítják területenként, milyen a nemek egymáshoz viszonyított számaránya.

Az emberi faj jellemzőjeként az egész világra érvényes lehet a következő tény: a "nagyszámok törvénye" alapján, tizedes eltérésekkel, kerekítve, 100 élve született újszülöttből többnyire 52 a fiú, és 48 a kislány.

Napjainkban, 53 évvel a II. világháború után, 1998. évben örömmel nyugtázhatnák a nem házas, propagatív, szülni képes korú nők, hogy a "kapuzárásukat" (49 évet) megelőző 12-15 évvel fiatalabb életkorukig - országos viszonylatban - válogathatnának a velük azonos évben, vagy kevéssel korábban született nem házas férfiak közül. Az évenkénti élveszületési 52/48-as arányból az adott egészségügyi és ellátottsági színvonalból következően a fiúcsecsemők, gyermek- és ifjúkorban levők, ellentétben az I., II. világháború előtti évek adataival, jóval kevesebben haltak meg, így a többletlétszámuk évről évre megmaradt, ill. megmarad.

A nem házas fiatal nőnemzedék számára tehát országosan - születésüktől évente továbbvezetett népességi adatok tanúsága szerint - a házas boldogság lehetősége megnőtt, megtalálhatósága viszont továbbra is nehéz.

Mindkét nembeliek az ország legapróbb településétől a fővárosig szétszóródottan, városokban, kevés számuk községekben, falvakban él. Egymásaitól különböző az iskolázottsági-, széles ívben eltérő a kulturális színvonaluk, életviteli stílusuk, törekvésük, sajnos a férfiakat elmarasztalhatóan. A házas boldogsághoz elengedhetetlen "similis simili gaudet", hasonló hasonlónak örül elv, ill. vágy, a fenti különbözőségek miatt különösen a tanult, ill. diplomás nők számára sok esetben elérhetetlen vágy marad, vagy kényszerű megalkuvás a sorsuk.

A férfiakat általában mindenkor - iskolázottsági színvonaluktól függetlenül - zavarta a nő, ill.

feleség nálukénál magasabb műveltsége, ez volt az egyik oka, hogy elzárták őket az iskolázás lehetőségétől a korábbi századokban. Napjainkban is nehezen viselik, ha a feleség munkahelyi elismertsége nagyobb, mint a sajátjuk. Minél nagyobb a szellemi felkészültség, természetbeli stb. különbözőség közöttük, a férfihiúság lehengerlő stílussal, durvasággal, drasztikummal kompenzál, erőfölényét, nemi elsődlegességét hangsúlyozva.

Az I. és II. világháború miatti férfiveszteségen túlmenően a kevés számú életben maradt felsőfokú végzettségű férfiak számát tovább csökkentette a kivándorlásuk, disszidálásuk (1948, 1956). Főként a diplomás nők az eleve megítélhető rossz házasság vállalása helyett inkább a magányt, a családtalanságot kényszerültek vállalni. Az örökölhető gének tudatában nem mindegy, kitől származtatnak gyermeket! Esetenként törvényen kívüli kapcsolatból szültek gyermeket, ezzel az 1950-es évek elején még veszélyeztették a munkahelyüket, "erkölcstelen" megítéltetés miatt.

Évről évre távolodva a tömeges férfiveszteséges évektől, az újonnan belépő fiatal nemzedéknél a nemek közötti arányegyensúly helyreállása számszerűen megteremti a pártalálásuk lehetőségét. Ugyanakkor a boldogító "igen" ideális kimondhatóságát törvényeink gátolják azzal, hogy világszerte, így nálunk is vonzóvá tették az együttélési, élettársi kapcsolatokat, azokat preferálják, a törvény által mindkét fél érdekét védő házassági kötelék helyett. Az 1945 utáni "nődömpinges" korszakban kényszermegoldásként alakult ez így, ezáltal pótolva a háború okozta férfihiányt.

A törvénytelen kapcsolat a másik fél családi állapotának figyelmen kívül hagyása mind nagyobb mértékben vált vonzóvá, más okból a férfi (felesleges a nyilvánosház!), és más okból a nő számára. Az esetlegesen megunt élettárssal nem kell megfelezni a lakást, a vagyont, nincs válás, nincs rizikó, nincs kölcsönös felelősségvállalás. Közismertek mindazok a további anyagi előnyök, amelyek a törvényen kívüli kapcsolatból származnak, a gyermek(ek) után felvehető járandóságot is ideértve.

A szexuálisan szabados, felelőtlen életközösségekből származó gyermekek a látott, tapasztalt életmintát követésre buzdítónak találják önmaguk és korosztályuk számára, sőt, elembertelenedett mértékig túltesznek azokon. A mind fiatalabb tinédzser korban kezdett züllesztő életmód, és ennek testben, lélekben, magatartásban megnyilatkozó valamennyi káros következményét nemcsak ők maguk, hanem az egész társadalom is megszenvedti!

A fentiekben felvillantott rémisztő jelenségek fenntartják és megújítják mindkét nembeliek számára az elmagányosodást, csak nem nyílt "férfiirtás" miatt keletkezően!

E tények átgondolása sürgető feladat! Mindazok, akik tehetnek ez ellen, szeretnék utódaikat boldognak tudni, nyomniuk kell a vészcsengőt!

A pártalálás, a boldogító "igen" lehetősége a régebbi korszakokban

A szerelmi boldogság - a "szív és lélek" másik fele - megtalálhatóságának a lehetősége az ipari forradalmak előtti évszázadokban, a kizárólag lovas közlekedés miatt, a mai ember számára

szinte felfoghatatlanul, igen nehéz volt!

A főúri és úri fiatalok megismerkedését a szülők luxus fürdőhelyekre kirándulással, szomszéd birtokosok által szervezett bálozással építgették, az életfenntartási gondokkal küszködő rétegek leányai számára a véletlen, vagy "kommendálás" segített. A fiatal legényeket katonatoborzások, kötelező besorozások vitték el, a katonaidő nyolc-tizenöt évig is elhúzódott, volt ki vándorútra kelt, céhlegény lett.

Amire végre hazatért - ha nem esett el a harcmezőn -, a korabeli lányok, esetenként a szerelme férjhez ment máshoz, a fiatalabb korú hajadonok számára ő már "bácsi" lett. Csoda-e, ha megházasodás után, a nő kényszer-kiszolgáltatottsága - "szülőgép" szerepe, ős-dédnagyanyáink idején a nők szinte évente szültek és temették csecsemőjüket -, boldogtalanná tette a férfit is? A szerelem csak ábránd, "kékmadár"-vágy maradt. A nőkre sorsszerűen állt a férji gyakorlat és mondás, "az asszony verve jó!".

Az ipari forradalmak korától, a XVIII. század utolsó harmadától Angliában, majd fokozatosan Európa más országaiban, hazánkban a XIX. század végétől az építkezések, az iparosodás városi településekbe vonzotta a fiatal férfi népességet, átmenetileg vagy véglegesen otthon hagyva főként mezőgazdasági munkából élő családtagjaikat, szerelmüket, feleségüket. Nőhiányukat a nagymértékben szaporodó piros lámpával jelzett nyilvánosházakban enyhítették. Eredménye: szifiliszterjedés, és számtalan egyéb ok miatt, mindkét nembelieket egyaránt sújtó tragikus, egyedi végkövetkezmény!

A férfi, mint "sakkfigura" a társadalmi fejlődésért

A férfi népesség helyzete az élet nagy sakktábláján a bábu, a gyalogos, és lovas szerepét töltötte be! Tömegeit "tologatták", élőből holtá "ugratták" az Istenért, a királyért és a hazáért (pro Deo, rege et patria), a "nép" boldogságáért, önmaguk, a családjuk, az egyéni boldogságuk, életük feláldozása árán! Így, ezáltal lettek a nők védtelenek, kiszolgáltatottak, gúzsba kötöttek. Míg férjük, szerelmük messze, távol hadjáratokban meghalni ment, ők őrizték a családi tűzhelyet. Jó híreikre, erkölcsükre nemcsak "erényöv", az egész körülvevő közösség vigyázott. Férjhez ahhoz ment, aki vitte: "a férfi nem baj, ha csak egy fokkal szebb, mint az ördög, csak vigyen!" "Majd egymáshoz csiszolódtok!", sorstárs nőgenerációk biztatták, vigasztalták egymást ekképpen, századokon át!

A fiatal feleség ha véletlenül találkozott a szerelemmel és ennek megtestesítője más férfi volt, mint akihez kényszerült férjhez menni, a nyilvános megszégyenítés minden poklát végig kellett szenvednie: megkorbácsolás, térre kiállított kaloda, boszorkánynak kikiáltás, kiátkozás stb. volt a büntetése Európa-szerte, századokon át! Anyagilag nem volt módja önmagát függetleníteni, sorsán változtatni, hasonlóan, mint még ma is a "harmadik világ" asszonyainak, elnyomott páriáinak.

A vagyonnal házasodó "szerelemről"

A házasságkötés mindenkor - uralkodóktól az egyszerű köznépig - vagyonszerző, növelő szerződés volt, érdekszövetség. Fejedelmi szülők, -udvarok tervszerűen, kölcsönösen megállapodva rögzítették, melyik "házzal" házasodhat majd a gyakorta még anyaméhben növekvő csecsemő, hogy a birodalom határai bővüljenek. A nép körében úgy summázták saját családjuk egzisztencia-növelő, eljövendő menyük, vejük kiválasztását: "suba a subához, guba a gubához!"

A házasságkötés az ifjú pár életének legnagyobb eseménye, törvényes együvé-tartozásuknak nyílt vállalása. Mennél gazdagabb pár esküszik örök hűséget, annál nagyobb a külső pompa és a találgatás, vajon melyikük esküszik szerelemből, melyikük érdekből? A vőlegényről egy osztrák, 1700-as évekből származó írás így merengett: egérfogó a házasság! Az ifjú embert a gyönyörűség szalonnája odacsalogatja, a szépség elámítja, a tömött pénzes erszény elkápráztatja, a korai tűz megpörköli és zsupsz!, lecsapódik az ajtó, vége a szabadságnak! Ilyen és sok más továbbörökített tapasztalásból a közvélemény úgy állítja, a férfiak többsége szerelemből házasodik, csak legyen a lány "jó házból" való, "módos", semmiképp - mai kifejezéssel - ne legyen csóró! Szegény lánynak szegény a szerencséje is!

A nők párválasztási indítékánál Európára érvényes általánosított gyakorlat szerint a sorrendiség a következő: 1. A jelölt legyen mennél vagyonosabb! 2. A hiúság dominál! 3. Az egyéni, családi érdek a fontos! 4. Nem jött más! Vele, vagy egyedül! 5. A szerelem mint legutolsó szempont, jó ha van! Népi tapasztalat szerint a szülők, az anyák értékelték a legkevésbé a szerelmet, fontosabbnak ítélték, hogy gyermekük, unokájuk egzisztenciális jövőjét biztosítottak tudják! Természetesen mindig voltak szerencsés párok, akik kölcsönös, ideális szerelemből kötöttek házasságot, és olyanok is, akik élénken tiltakoznának mindennemű gyanakvás ellen!

Az érdekből, meggondolásból kötött szövetség, a kényszerű összezárttság - összechisolódás helyett - felőrli a feleket, a féloldalas szerelem gyűlölséggé fajul, a világirodalom örök témája, a számtalan megható, tragikus sors művészi leírása. A rosszul vagy megtévesztéssel választott házastársak közül feltételezhetően mindkettő vesztes, jelen korunkban azonban a férfiak "kapok nőt, amennyit akarok!", elbizakodottságukban sok esetben rosszul ítélik meg önnön helyzetüket.

Mit tehetnek a társadalmak, hogy minden felnőtt ember páros boldogságban éljen?

Ahhoz, hogy az egymást követő generációk az egész világon emberhez méltó módon éljenek, korlátozni kell a népesség számszerű szaporodását, azonban nem mindegy, milyen módon!

Malthus, angol közgazdász megállapítása szerint (1798) a nyomor oka a túlnépesedés! Szükség van a népességet megtizedelő háborúkra, éhínségekre, a túlnépesedést csak ez szabályozhatja, miután a Földnek csökkenő a termőképessége, korlátozott az élelmiszer-termelés.

Malthus népesedési elméletének követői a XX. század első felében a neomalthusianisták, a világ abszolút túlnépesedésének megoldásaként tömeges sterilizációt, járványokat, háborúkat

javasoltak Az emberiséget végigkísérő háborúk borzalmait egyetlen esetben sem oldották meg a nyomor felszámolását, azonban hozzájárultak mind újabb antagonisztikus ellentmondások keletkezéséhez, a világ egyenlőtlen fejlődéséhez!

A társadalmi fejlődés stációit, az egymást elsöprő társadalmi berendezkedések "kipróbálásait", a tömeges emberirtás legkülönbözőbb variációit az emberiségnek végig kellett szenvednie ahhoz, hogy rájöjjön, az eddigi gyakorlat végtelenségig nem folytatható! Ma már közös erőfeszítéssel az elkövetkezendő atom- és biológiai háború megelőzésére, megakadályozására kell összefogni, mert apokaliptikus kipusztulás fenyegeti az egész emberiséget!

A túlnépesedés csökkentéséhez nem kellene háborúk! A tudomány eljuthat a legmodernebb születésszabályozó technikák alkalmazásáig, kiterjesztésével egy időben a megtermelt javak legtisztességesebb elosztásával, munkavégzésre serkentő lehetőség megteremtésével mindenütt megszüntethető lehet az elmaradottság, a túlnépesedés, a nyomor! Mindezek világméretű felismerése remélhetően egykor eljuttatja az emberiséget a nemek arányegyensúlyának megteremtéséhez, a párok boldog egymásra találásának lehetőségéhez. Ami ma még utópiának tűnik, az a jövő valósága lehet!

Mi történt a magányos nőkkel a különböző társadalmi rendszerekben?

A rabszolgatársadalom idején a magukra maradt, otthonukból elűzött nőket a rabszolgaként elhajtott férfikkal együtt adták-vették, mint az igavonó barmot! A feudalizmusban az egyház bevonta őket apácáknak, tanítottak, gyógyítottak, más hasznos munkát végeztek.

A kapitalizmus építését a tömeges, olcsó női és gyermekmunka alapozta. A nők sorsáról írja Schopenhauer: "...a magasabb társadalmi osztályokban, mint haszontalan vénlányok tengődnek. Alacsonyabb osztályokban aránytalanul nehéz munkát végeznek, vagy pedig örömlányok lesznek, akik örömtelen és becsstelen életet élnek, ám a jelen körülmények között a férfiak kielégüléséhez szükségesek. Egyedül Londonban 80 000 ilyen nő van."

A nők évezredek óta szótlan beletörődéssel vették tudomásul alárendelt, jogfosztott helyzetüket a családban, a társadalomban. A múlt század 60-as éveiben indult meg küzdelmük a választójogért Angliában. Sorsuk javulását remélték ezáltal. Az 1903-ban kibontakozott széles körű szüfrazsett mozgalom a békés szervezkedéstől az erőszakos eszközökig vállalta a küzdelmet Angliában, USA-ban, Franciaországban stb. a nők jogaiért. (Pl. kirakatokat zúztak be, elvágta telefonhuzalokat, gyújtogattak stb. Ladyk és munkásnők fogtak össze!) Harcuk eredményeként elsőként Finnországban 1907-ben megkapták a választójogot, az angol parlament 1918, majd 1928-ban fokozatos engedményekkel engedte meg, hogy részt vegyenek a választásokon.

A nők legnagyobb tragédiáját az egymáshoz közeli időben 1914-18, és 1939-45-ben bekövetkezett I. és II. világháború okozta.

Európában az első világháború katonahalottainak száma kb. 8,5 millió volt. E férfiveszteség és nemzékiesésük két nőgeneráció számára mintegy 18 millió nőt fosztott meg a férjhez menés,

ill. a házasságban élés lehetőségétől. A II. világháború térségeiben - becsült számadatok szerint - 50 millió férfi halt kegyetlen halált! Ötször annyi halott, mint a mai Magyarország népességének száma! Égbekiáltó! Irtózat! Ezek közül Szovjetuniónak 22 millió, Németországnak 20 millió, Magyarországnak 870 ezerre becsült a katonai és polgári halott férfivesztesége! Korai, erőszakos haláluk ugyanekkora számú fiatal nőtömegnek okozott - reménykedően - társtalanságot! Ekkora méretű nőtömegnek nem volt eltartója, választójogot, egyenjogúságot kellett biztosítani számukra a tanuláshoz, a szakmaszerzéshez, a munkavállaláshoz, közéleti szerepléshez. Időtávon bebizonyítódott, hogy a társadalom minden vonalán a férfi félszemű óriás, látásmódját, ha a nő speciális szemszögéből látottakkal kiegészíti, akkor válik teljesebbé a feladatmegoldás!

A II. világháború után a tömeges férfiveszteség miatt érintett női korosztályok az életben maradt férfiak közül többen fiatalabb, vagy túlkoros férjet választhattak. A férjszerzésben a biológiai törvényszerűség hatására, sokan férjet, szeretőt onnan szereztek, ahol találtak, főként az anyagi előbbre jutást, érvényesülést elősegítő férfi kollégát, főnököt "ragadták" el a feleségüktől. Törvényes válásuk kimondásával helycsere történt, az elhagyott nő lett társtalan, annak gyermeke nevelődött válási árvaként, ill. áldozata lett szülei rossz házasságának. Az esély-egyenlőtlenségi harcban sok fiatal nő napjainkban is hétköznapi szerető szerepet vállal jobb "státus", ill. "vasárnapiság" reményében. 1989 óta a prostitúció iparrá, nyílt üzletággá "fejlődött"! Az emberi méltóságot sokféleképpen lealacsonyító életvitel veszélyes követési minta az ifjúság számára!

A kedvezően megváltozott demográfiai nemi arányok, ill. arány-egyensúlyba kerülés ismerete remélhetően rávezeti a fiatal nőnemzedéket, hogy nincs szükségük futó, alkalmi szexpartnerségre és kétes kimenetelű együttélésekre akkor, amikor a saját korosztályuk férfiai őket keresik! A fiatal férfiaknak viszont külső-belső emberi minőségükön szükséges változtatni ahhoz, hogy önmagukat vonzóvá tegyék, és családfői minőségbe kerüljenek! A fiataloknak meg kell őrizniük a társadalomban elért vívmányok közül azt, ami számukra is érték, pl. a magatartásbeli torzulástól mentes női egyenjogúságot, amely sajnos, napjainkban veszélyeztetett! A tanulásnak anyagi vetülete lett, szűkültek a munkavállalás lehetőségei, és nem csak a nők számára! A kapukitárás a pornográfia, a prostituálódás felé mindkét nembelieknek intő figyelmeztetés kell legyen, hogy egyénileg a jövőjük, az országok számára az egészséges fejlődés kerül életveszélybe, ha nincs megálljt parancsolás! A boldogító "igen" lehetőségét meg kell menteni a nemzedékek jövőjéért!

A férfiaknak rá kell jönniük, hogy a szexpartnert váltogató pillanatnyi élvezet-, szexuális örömhajszolás nem hoz életre szóló boldogságot, általában korai impotenciához, betegeskedésükhöz, öregedésükhöz, elhalálózásukhoz vezet, minden egyéb rossz végeredményeként! Sürgetően új, korszakalkotó szemléletváltásra van szükség az élet minden vonalán! Divat-életmintákból csak azt szabadna átvenni, amely a megnyugtató, kiegyensúlyozott boldog családi élet lehetőségét hozza el minden ember számára! Az egymásra utalt kétnemű emberiséget a kölcsönös tiszteletadás, megértés, segítőkészség kell övezzé, világszerte!

Az érintőlegesen felvetett boldogságkereső témához még egy intelem Jókai Mór (1825-1904) nagy regényírótól: a nőknek nem azért szabad kevesebbet, mert kevesebbek a férfiaknál,

hanem azért mert többek, ők nevelik a férfi nemzedéket is!

MEGJELENT: 1998. ALTERRA Svájci-magyar Kiadó, ANTOLÓGIA
1999/4 URÁNUSZ Kiadó-KLÁRIS Irodalmi-kulturális folyóirat.

FORRÁS ÉS FOLYTATÁS:

<http://mek.niif.hu/08300/08380/08380.htm>